

Openbare
Basisschool
Klavertje Vier
**Schoolgids
Piramide
onderwijs
2016-2017**

Obs Klavertje Vier

Eggeveld 4-6

3993 GE Houten

T 030-6342620

E directie.klavertjevier@oo-h.nl

www.obs-klavertjevier.nl

Voorwoord

In 2013 is Openbaar Onderwijs Houten (OOH) op obs Klavertje Vier begonnen met het aanbieden van onderwijs voor hoogbegaafden: het Piramide onderwijs. Twee jaar na de start van deze onderwijsvorm op obs Klavertje Vier is het duidelijk dat we voorzien in een behoefte: in het komende schooljaar kunnen we starten met vier combinatiegroepen. Wat is het fijn dat we zoveel kinderen een uitdagende onderwijsomgeving kunnen bieden!

Met het Piramide onderwijs bieden we een unieke onderwijsaanpak voor kinderen uit Houten en omstreken. Na twee jaren hard werken vonden we het belangrijk om ons onderwijs door te ontwikkelen. Er waren nog veel ideeën en wensen die we graag wilden uitwerken. De afgelopen maanden hebben we hard gewerkt om die gedachten om te zetten in plannen en afspraken. Het resultaat is een uitdagend, slim en innovatieve onderwijsaanpak die aansluit bij de behoeftes van onze hoogbegaafde leerlingen.

Deze schoolgids informeert u over de opzet en invulling van die uitdagende onderwijsaanpak in het schooljaar 2016-2017. Belangrijke informatie, die u moet zien als een bijlage bij de algemene schoolgids van obs Klavertje Vier. Voor het complete beeld is het belangrijk om beide gidsen goed door te nemen.

Voor vragen en opmerkingen kunt u bij de Piramidecoördinator of ondergetekende terecht. Misschien is deze gids uw eerste kennismaking met ons onderwijs en bent u nieuwsgierig geworden naar onze school. In dat geval nodig ik u van harte uit voor een kennismakingsgesprek.

Vriendelijke groet,

Arjen Nanninga
Directeur obs Klavertje Vier

Inhoudsopgave

- 1** **MISSIE EN VISIE**
  - 1.1 Missie
  - 1.2 Visie

- 2** **ALGEMENE INFORMATIE**
  - 2.1 Piramide onderwijs
  - 2.2 Organisatie
  - 2.3 Voedingsgebied
  - 2.4 Opbrengsten

- 3** **UITDAGEND ONDERWIJS**
  - 3.1 Uitgangspunten
  - 3.2 Uitdagend onderwijsaanbod
  - 3.3 Begeleiding bij de sociaal-emotionele ontwikkeling
  - 3.4 Vaardigheden
  - 3.5 Eigenaarschap
  - 3.6 Dagnvulling: ontwikkelingsgelijken én integratie
  - 3.7 Leerling- en leerkrachtrol

- 4** **DE ONDERWIJSPRAKTIJK**
  - 4.1 Structuur
    - Jaar
    - Periode's
    - Week
    - Dag
  - 4.2 Het curriculum
    - 4.2.1 Methodes
    - 4.2.2 Verrijkingswerk
    - 4.2.3 Carrousel
    - 4.2.4 Extra curriculum
    - 4.2.5 Projecten
  - 4.3 Piramidedag
  - 4.4 Persoonlijk ontwikkelingsplan (POP)
  - 4.5 Groeigesprekken
  - 4.6 Werkverslagen (rapporten)
  - 4.7 ICT
    - Devices
    - Digitale leeromgeving

- 5** **PRAKTISCHE ZAKEN**
  - 5.1 Kennismaken
  - 5.2 Aanmelding
  - 5.3 Ouderbijdrage
  - 5.4 Communicatie met ouders
  - 5.5 Versnellen

Hoofdstuk 1

Missie en visie

1.1 Missie

De school heeft oog voor hoogbegaafde leerlingen en biedt hen de mogelijkheid om zich in een omgeving met ontwikkelingsgelijken te ontwikkelen tot volwaardige volwassenen. Wij bieden leerlingen, ouders en leerkrachten een veilige omgeving waarin levensbeschouwelijke, culturele en maatschappelijke opvattingen met respect gedeeld kunnen worden.

1.2 Visie

We geven vorm aan onze missie door in ons onderwijs te werken aan de volgende drie psychologische basisbehoeften:

- Relatie

Het accepteren van de ander zoals hij of zij is. Hoogbegaafde leerlingen worden herkend en erkend en voelen zich daardoor gezien. Met gespecialiseerde leerkrachten en onderwijs met ontwikkelingsgelijken bieden we een omgeving waarin je jezelf mag zijn.

- Competentie

Het creëren van een veilig klimaat waarbinnen leerlingen worden uitgedaagd tot excellentie. Naast het aanbieden van de kerndoelen staat juist het werken aan de eigen ontwikkeling van de leerlingen centraal. We leggen de lat hoog en halen zoveel mogelijk uit de leerlingen. De leerling voelt zich competent om het onderwijsaanbod aan te gaan.

- Autonomie

We doen een groot beroep op zelfstandigheid en verantwoordelijkheid bij de leerlingen. Zowel voor het eigen leertraject als voor het eigen handelen. Wie goed in zijn vel zit is beter in staat tot leren. Daarom is sociaal-emotionele ontwikkeling van belang, evenals leren reflecteren op eigen gedrag en leren (waar ben ik goed in, wat wil ik leren, wat wil ik veranderen). Leerlingen leren hun mening te vormen door te beredeneren en argumenteren.

Hoofdstuk 2

Algemene informatie

2.1 Piramide onderwijs

In 2013 heeft de Stichting Openbaar Onderwijs Houten besloten om onderwijs voor hoogbegaafde leerlingen aan te bieden op obs Klavertje Vier. Met het starten van het zogenaamde Piramide onderwijs begon een traject van oriënteren, faciliteren en opbouwen om van deze nieuwe onderwijsaanpak een succes te maken. Het schooljaar 2013-2014 werd gestart met 20 leerlingen en twee nieuwe leerkrachten, beiden gespecialiseerd in het lesgeven aan hoogbegaafde leerlingen. In een jaar tijd heeft het Piramide onderwijs haar meerwaarde al aangetoond; kinderen uit Houten en omstreken hebben hun weg naar de school gevonden. Op 1 oktober 2015 telt de school 53 Piramideleerlingen verdeeld over drie groepen: 3-4-5, 6-7 en 7-8.

2.2 Organisatie

De uitdagingen op het gebied van het leerstofaanbod, de sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling vragen om een duidelijke sturing en kwaliteitsbewaking. De school heeft een Piramidecoördinator aangesteld om de rol van procesbewaker op de onderdelen intake, beleid en curriculum te vervullen. Samen met de directeur bewaakt hij/zij de grote lijnen en ontwikkelingen.

De leerkrachten zijn verantwoordelijk voor het vormgeven van het onderwijs in de dagelijkse praktijk. De vier leerkrachten hebben affiniteit en ervaring met de doelgroep en brengen veel expertise met zich mee. Het team van leerkrachten, coördinator en directeur bewaakt gezamenlijk de invulling en ontwikkeling van het onderwijs. Meerdere keren per jaar is er gezamenlijk overleg waarbij het bespreken van de onderwijskwaliteit centraal staat. Bij dit overleg wordt onder andere gesproken over de huidige stand van zaken en onderwijsontwikkeling, en bestaat de mogelijkheid tot intervisie. Twee maal per jaar worden de gemaakte doelen, het curriculum en de leeropbrengsten geanalyseerd en geëvalueerd. Deze evaluaties worden gebruikt om de kwaliteit van het Piramide onderwijs verder te versterken.

2.3 Voedingsgebied

Het Piramide onderwijs heeft een grote aantrekkingskracht in Houten en omstreken. Op 1 oktober 2014 kwamen de leerlingen uit de volgende gemeenten:

Gemeente	Aantal	Percentage
Houten	53	76%
IJsselstein	1	1%
Odijk	3	4%
Werkhoven	2	3%
Vianen	2	3%

Hoofdstuk 2

Algemene informatie

Gemeente	Aantal	Percentage
Culemborg	2	3%
Nieuwegein	2	3%
Tull en't Waal	3	4%
Hollandsche Rading	1	1%
Lexmond	1	1%
Totaal	70	100%

2.4 Opbrengsten

In schooljaar 2014-2015 hebben we voor de eerste keer een CITO eindtoets afgenomen.

Gemiddelde eindscore Piramideleerlingen 2015: 542,9 (16 leerlingen)

Gemiddelde eindscore landelijk 2015: 535,5

Gemiddelde eindscore Piramideleerlingen 2016: 539,7 (9 leerlingen)

Gemiddelde eindscore landelijk 2016: 534,9

Hoofdstuk 3

Uitdagend onderwijs

3.1 Uitgangspunten

De invulling van het onderwijsaanbod in de Piramidegroepen verschilt op meerdere onderdelen van het reguliere onderwijs. Dat kan ook niet anders omdat de werkwijze en manier van denken van onze leerlingen om een alternatieve werkwijze vraagt die aansluit op hun specifieke behoeften. Vanuit die overtuiging hebben wij ons curriculum uitgewerkt, met de volgende uitgangspunten: een uitdagend onderwijsaanbod, begeleiding bij de sociaal-emotionele ontwikkeling, aanleren van vaardigheden en eigenaarschap. Deze uitgangspunten komen in een doorlopende lijn terug in de verschillende leerjaren.

3.2 Uitdagend onderwijsaanbod

Het onderwijsaanbod in het Piramide onderwijs is opgesteld vanuit de gedachte dat om de competenties van de leerlingen zo goed mogelijk aan te spreken er meer nodig is dan de reguliere basisstof. Vandaar dat is gekozen voor de volgende invulling:

- De reguliere vakken met daarbij verdieping en verbreding worden aangeboden in het ochtendprogramma. Hierbij hanteren we het principe van 'compacten en verrijken'. Compacten houdt in dat bekeken wordt welke stof uit de methode zinvol is om te maken en welke stof de leerlingen mogen overslaan. Omdat de meeste leerlingen de stof in de methode sneller onder de knie zullen hebben en er minder verwerking en inslijpen nodig is, blijft er ruimte voor verrijking (dit is zowel verdieping als verbreding).
- Verplichte extra vakken zoals Italiaans, Chinees en programmeren. Daarbij staan leervaardigheden en projectmatig onderwijs centraal. Bij deze vakken ligt de nadruk niet alleen op het vakinhoudelijke, maar ook op leervaardigheden, zoals informatie verwerven en verwerken, samenwerken, plannen en organiseren, digitale vaardigheden en presenteren.
- Projecten hebben een centrale rol in ons onderwijsaanbod. Ieder leerjaar wordt aan meerdere grote en kleinere projecten gewerkt. Hierbij werken de leerlingen aan vaardigheden als informatie zoeken, beoordelen en verwerken, samenwerken en presenteren.
- Een middagprogramma met zaak- en creatieve vakken waarbij ook waar mogelijk ingespeeld wordt op individuele onderwijsniveaus. Aan bod komen

Uitdagend onderwijs

de creatieve vakken, geschiedenis, aardrijkskunde, lezen, gymnastiek en natuuronderwijs.

3.3 Begeleiding bij de sociaal-emotionele ontwikkeling

In het Piramide onderwijs werken we aan de sociale ontwikkeling van de leerlingen. We willen dat kinderen leren zichzelf te begrijpen en ze te helpen bij de vraag: waarom zit ik anders in elkaar? We willen een veilige leer- en werkomgeving bieden waarin ieder kind zich veilig, gezien en begrepen kan voelen. Die veiligheid heeft ieder kind nodig om zich verder te kunnen ontwikkelen.

‘Informeel’ werken we ieder moment van de dag aan de sociaal-emotionele ontwikkeling, wanneer we met de leerlingen aan de slag zijn in de klas. Hieronder valt te denken aan het ondersteunen bij het werk, het bieden van een luisterend oor, een één-op-één gesprek of mediëren bij een conflict tussen medelingen. ‘Formeel’, en dus meer structureel werken we schoolbreed met de methode Goed gedaan! Daarnaast werken we in groep 3-4 met: ‘Ben jij een cheetah?’ en in groep 6-7: ‘Hoogbegaafd, nou en?’.

Specifiek voor onze jongere leerlingen in de groep 3-4 leggen we een sterkere nadruk op sociaal emotionele ontwikkeling en gedrag. Voor dit traject laten we ons extern laten adviseren en ondersteunen. Voor het begeleiden van individuele- én groepsprocessen zullen we in alle Piramide groepen terugvallen op de SOVA-trainer van de stichting. Zij zal op structurele basis met (groepjes) leerlingen aan de slag gaan.

3.4 Vaardigheden

Binnen het Piramide onderwijs vinden we dat het bij onderwijs niet alleen gaat om het opnemen van informatie uit schriften en boeken. Bij ons idee over onderwijs hoort vooral ook het aanleren van vaardigheden. Deze gedachte komt voort vanuit onze eigen ervaringen. Wij zien enerzijds dat onze leerlingen zeer bekwaam zijn in het razendsnel opnemen van informatie maar vastlopen wanneer het gaat om zaken als organiseren, plannen, omgaan met tegenslagen en presenteren. Het probleem is dat het juist dit soort vaardigheden zijn die op het voortgezet onderwijs en in de huidige samenleving van jongeren gevraagd wordt. Het is dan ook niet verwonderlijk dat veel hoogbegaafde leerlingen vastlopen in hun latere schoolloopbaan.

Wij willen voorkomen dat onze leerlingen later vastlopen en hebben onszelf de vraag

Uitdagend onderwijs

gesteld hoe we de leerlingen aan het eind van groep 8 willen afleveren. Naast de noodzakelijke eindtermen van de verschillende vakgebieden kwamen we uit op acht verschillende vaardigheden. In de keuze voor deze vaardigheden hebben we ons laten informeren door het voortgezet onderwijs, door vakliteratuur en door de welbekende '21st century skills'. Deze vaardigheden vormen volgens vele deskundigen de basis voor het onderwijs van de 21e eeuw. De wereld waarin onze leerlingen leven en leren is immers aan grote veranderingen onderhevig. Veranderingen die van invloed zijn op de leefwereld en arbeidsmarkt waarin ze later als volwassene gaan participeren. Het is belangrijk dat leerlingen de benodigde kennis en vaardigheden opdoen die belangrijk zijn om in deze informatiesamenleving te kunnen opereren.

Vanuit de verschillende bronnen hebben we de volgende vaardigheden centraal gesteld in ons onderwijs:

1. Informatievaardigheden
2. Probleemoplosvaardigheden
3. Samenwerken
4. Communiceren
5. Presenteren en digitale vaardigheden
6. Leren studeren

Het werken aan deze acht vaardigheden vormt samen met de kerndoelen de basis voor het Piramide onderwijs en komt gedurende de gehele schoolloopbaan terug: in opdrachten en projecten. De uitwerking van de acht vaardigheden is als bijlage opgenomen.

3.5 Eigenaarschap

Bij het Piramide onderwijs maken we leerlingen bewust van het feit dat zij eigenaar zijn van hun eigen ontwikkeling. We vinden het belangrijk dat de leerlingen leren om het werk aan te pakken zodat ze zelf in staat zijn om, zonder sturing, kennis en vaardigheden verder uit te bouwen. De leerkrachten begeleiden de leerlingen bij dit proces. Ze doen dit door een veilige omgeving te creëren waarin de leerlingen mogen zijn wie ze zijn en kunnen laten zien wat ze kennen en kunnen. Ons specifieke onderwijsaanbod is hier ook op ingericht: uitdagend en afwisselend, met ruimte voor de persoonlijke en creatieve ontwikkeling door te werken aan een verscheidenheid aan vaardigheden. We leggen daarbij al vroeg zoveel als mogelijk verantwoordelijkheid bij de leerling. Dit doen we vanuit de overtuiging dat eigenaarschap en gedeelde verantwoordelijkheid uitdaagt en inspireert.

Uitdagend onderwijs

3.6 Daginulling: ontwikkelingsgelijken én integratie

Klavertje Vier biedt hoogbegaafde leerlingen een plek waar zij naast een uitdagende omgeving met ontwikkelingsgelijken ook samen optrekken met reguliere leerlingen.

- Ontwikkelingsgelijken

De mens is een sociaal wezen en voelt zich doorgaans het prettigst in een groep. Hoogbegaafde leerlingen zitten vaak aan de 'rand' van de groep en dat kan voor hen onprettig aanvoelen. Zij zullen daarom proberen de situatie te veranderen door zich te conformeren aan de groep, door de groep in hun richting te veranderen, door zelfstandig hun eigen weg te gaan of door te proberen een nieuwe groep te vinden die beter bij hen past.

De omgang met leeftijdsgenoten vormt vaak een uitdaging omdat de kinderen zich anders ontwikkelen en vaak andere interesses hebben. In een groep ontwikkelingsgelijken ervaren zij herkenning en erkenning, wat leidt tot meer zelfvertrouwen en een positief effect heeft op de sociale en emotionele ontwikkeling van de leerling.

Het onderwijs in de ochtendgroep onderscheidt zich door de andere visie op leren. Het reguliere onderwijs werkt volgens seriële strategieën (bottom up): leerstof wordt aangeboden in kleine stappen en aan het einde van de rit wordt een overzicht van het totale plaatje gegeven. Hoogbegaafde leerlingen denken veelal andersom: ze denken en leren middels simultane strategieën (top down). Ze werken van abstract naar detail, van het 'waarom' naar het 'hoe'. Een top down lesaanbod heeft voor deze leerlingen een betere motivatie tot gevolg en de ervaring dat samenwerken loont, (een kleiner aantal hoogbegaafde leerlingen maakt wel gebruik van seriële strategieën. Zij hebben baat bij de leerlijnen van de methode).

Uitdagend onderwijs

- Integratie

Omdat de maatschappij niet bestaat uit alleen maar hoogbegaafde mensen, is het belangrijk om als school enerzijds tegemoet te komen aan de behoeftes van hoogbegaafde leerlingen en anderzijds een afspiegeling te bieden van de maatschappij. In het middagprogramma wordt derhalve ruimte geboden om samen te werken met alle leeftijdsgenoten op school. Dit wordt gerealiseerd door de creatieve en wereldoriëntatie vakken gezamenlijk aan te bieden. We zijn trots op deze verdeling en positief over de resultaten die we hierin bereiken.

3.7 Leerling- en leerkrachtrol

Zoals hierboven al beschreven verschilt de manier van werken binnen de Piramidegroepen op meerdere vlakken met dat van het reguliere onderwijs. Dit wordt ook duidelijk zichtbaar in de dagelijkse onderwijspraktijk.

- Rol van de leerling

Kijkend naar de rol van de leerling valt daarbij op dat de leerling echt een centrale rol inneemt. Naarmate de leerling de groepen doorloopt controleert en stuurt hij of zij zoveel mogelijk het eigen leerproces. Binnen de grenzen van de leercontext (bv. een probleem) kan hij / zij uiteindelijk de leerdoelen kiezen, problemen definiëren, achtergrond-materiaal opsporen en selecteren, verwerken, en het eigen leerproces evalueren en controleren (metacognitie). Leerlingen werken al vroeg zelfstandig aan verschillende taken. Daarbij speelt samenwerken ook een belangrijke rol: in opdrachten en projecten is het enorm waardevol om samen te leren. Tenslotte kan de leerling soms zelf ook de rol van instructieverantwoordelijke op zich nemen: in groep 8 geven leerlingen bijvoorbeeld regelmatig zelf lessen.

- Rol van de leerkracht

De hierboven beschreven rol van de leerling vraagt ook iets van de werkwijze van de leerkracht. Hij/zij wordt uitgedaagd om de leerlingen zo goed mogelijk in het leerproces te begeleiden en ondersteunen. Daarbij treedt de leerkracht vooral op als een coach, een tutor, een begeleider i.p.v. een *lesgever*. Het aanbod van directe instructie is in alle leerjaren beperkt en neemt gaandeweg de schoolloopbaan steeds verder af.

Hoofdstuk 4

De onderwijspraktijk

4.1 Structuur

Binnen het Piramide onderwijs werken we met drie verschillende groepen en alhoewel de leeftijden en kerndoelen verschillen, vullen we de dagelijkse onderwijspraktijk op een uniforme wijze in.

- Schooljaar

Het leerjaar is opgedeeld in vier periodes van elk ongeveer negen weken. In elke periode werken leerlingen aan een thema. Drie van die thema's zijn vooraf vastgesteld. Gedurende deze periode's zijn alle Piramideleerlingen dus met hetzelfde thema aan het werk. Deze manier van werken versterkt de onderlinge verbondenheid tussen de drie groepen en biedt mogelijkheden tot leerjaar-overstijgend werken. Naast de drie vastgelegde thema's mogen de leerlingen ook een periode vullen met een zelfbedacht, individueel thema. De leerlingen bepalen dan dus zelf wat ze gedurende die periode willen leren. De leerkrachten ondersteunen de leerlingen wel bij het maken van een keuze en het structureren van de werkzaamheden.

- Periodes

De vier periodes kennen ieder een eigen thema met een daaraan gekoppeld project. Iedere periode kent ook een vaste Piramidedag: hierop gaan alle leerlingen één ochtend lang aan de slag met allerlei uitdagende onderwijsmaterialen. Elke periode staan twee van de acht Piramidevaardigheden centraal. Deze vaardigheden komen op verschillende momenten in het curriculum terug. Elke periode kent een start- en eindgesprek tussen de leerkracht en leerling om samen het Persoonlijk Ontwikkelingsplan (POP) vorm te geven. Aan het eind van elke periode presenteren de leerlingen hun ervaringen aan de ouders tijdens het 10-minutengesprek.

De onderwijspraktijk

- Week

De leerlingen werken vanaf groep 4 met een weekplanning. Deze planning wordt aan het begin van de week opgesteld en is aan het eind van de week afgerond. Wanneer er extra curriculum wordt aangeboden proberen we dit zoveel mogelijk op de woensdag in te plannen. Ook is er een vaste ochtend ingepland voor de carousellessen.

- Dag

In alle groepen wordt de dag in de regel gestart met een startactiviteit. Deze activiteiten duren van 08.30 tot 09.00 en zijn uitgewerkt volgens de richtlijnen van meervoudige intelligentie. De insteek is dat leerlingen bij binnenkomst direct aan de slag gaan. De leerkrachten beschikken over een database van startactiviteiten om uit te putten en wisselen hun ervaringen uit.

Na de startactiviteit gaan de leerlingen aan de slag met hun week- of dagtaak. Instructie vindt bij voorkeur op aanvraag of uitnodiging plaats aan de instructietafel. In de onderbouw is dit wat anders, hier wordt meer met groepsgewijze instructie gewerkt omdat hier meer sturing nodig is. Dagelijks krijgen de leerlingen tijd om aan hun project te werken.

4.2 Het curriculum

Obs Klavertje Vier is een reguliere basisschool die met het Piramide onderwijs een bijzondere vorm van onderwijs aanbiedt. Het is daarom goed om te realiseren dat we als school gewoon aan de eindtermen van het basisonderwijs moeten voldoen. Deze termen zijn door de overheid vastgesteld. We leggen hierbij de lat voor ons zelf wel hoger dan gebruikelijk: alle leerlingen dienen de eindtermen van groep 8 behaald te

De onderwijspraktijk

hebben. In het curriculum wordt dan ook gewerkt aan de reguliere vakken als rekenen, spelling en taal. Natuurlijk doen we dit wel op een alternatieve manier: door te compacten en verrijken. Naast het reguliere aanbod werken de leerlingen ook aan verrijkingswerk, extra curriculum en projecten.

4.2.1 Methodes

Vak	Methode
Taal	Taalverhaal routeboek Spelling: Taal op Maat
Begrijpend lezen	Nieuwsbegrip
Woordenschat	Taalverhaal en Nieuwsbegrip
Rekenen	Alles telt
Wereldoriëntatie	Vierkeewijzer
Natuur en techniek	Natuniek Techniektorens
Topo	Geobas
Verkeer	Klaar over
Duits	Topklassers Duits
Kunst	De creatieve vakken gezamenlijk met de andere groepen Kunsteducatie
Engels	Vanaf groep 5: Take it easy?
Chinees	Chinees is een makkie Chinees op maat
Mens & Maatschappij	Plein M
Verrijking	Levelwerk: bakken 1 t/m 6

4.2.2 Verrijkingswerk

Leerlingen werken elke week structureel aan verrijkingswerk. Het aanbod van dit werk is divers en wordt regelmatig uitgebreid en aangevuld. In onderstaand schema is het huidige aanbod opgenomen, waarvan een deel individueel en een deel als groep wordt gedaan. Het werk wordt gedurende het schooljaar in wisselende porties aangeboden op de dag- of weektaak.

De onderwijspraktijk

Groep 3	Groep 4	Groep 5	Groep 6	Groep 7	Groep 8
Vaardigheids-spellen	Vaardigheids-spellen	Denkwerk	Scheikunde	Science Wiskunde	Duits M&M
Proefjes	Proefjes	Proefjes	Uitdager van de maand	Uitdager van de maand	Uitdager van de maand
Dammen/schaken	Dammen/schaken	Dammen/schaken	Digitaal leren (Engels + Wiskunde)	Digitaal leren (Wiskunde +Science)	Digitaal leren (Science +Wiskunde)
Constructie	Constructie	Constructie			
Mindkaarten	Mindkaarten	Mindkaarten			
Opdracht-kaarten	Opdracht-kaarten	Opdracht-kaarten			

4.2.3 Carrousel

In de tweede, derde en vierde periode werken we met de 'Piramidecarrousel'. Op een vaste ochtend in de week krijgen leerlingen onderwijs aangeboden vanuit deze carrousel. De drie leerkrachten bieden dan elk gedurende 45 minuten een eigen vak aan in de drie verschillende groepen. Vakken die de revue passeren zijn: Engels, filosoferen/debatteren/creatief denken en kunst/cultuur.

4.2.4 Extra curriculum

We werken in het Piramide onderwijs met verplichte extra vakken zoals Italiaans (groep 5-6), Chinees (groep 7-8) en programmeren. Bij deze vakken ligt de nadruk niet alleen op het vakinhoudelijke, maar ook op leervaardigheden, zoals informatie verwerven en verwerken, samenwerken, plannen en organiseren, digitale vaardigheden en presenteren. De vaste groepsleerkracht is in de regel altijd aanwezig.

Het extra curriculum duurt 45 minuten per les, wisselt qua frequentie en groep en is verdeeld over de verschillende periodes van +- acht weken. Alhoewel we het aanbod van het extra curriculum ieder jaar bijstellen proberen we de volgende vakken stelselmatig aan te bieden:

- Chinees: verzorgd door een native speaker
- Italiaans: verzorgd door een gastleerkracht
- Engels: verzorgd door een native speaker
- Multimedia
- Debatteren
- Creativiteit

De onderwijspraktijk

- Programmeren
- Kunst & Techniek

4.2.5 Projecten

Leerlingen werken aan minimaal vier grote projecten per jaar, gekoppeld aan de jaarthema's. In de projecten wordt veel ruimte geboden voor verschillende vormen van creativiteit. Leerkrachten werken samen aan het uitwerken van de projecten. Ook wordt een beroep gedaan op de kwaliteiten en ondersteuning van ouders.

4.3 Piramidedag

Iedere periode heeft een vaste Piramidedag: hierop gaan alle leerlingen één ochtend lang aan de slag met allerlei uitdagende onderwijsmaterialen. Het onderwerp van de dag kan gekoppeld zijn aan het periodethema of aan de actualiteit.

4.4 Persoonlijk ontwikkelingsplan (POP)

Elke leerling heeft een digitaal Persoonlijk Ontwikkelingsplan (POP) dat gebruikt wordt bij de groeigesprekken. In dit plan worden de doelen, evaluatie en reflectie van de leerling opgenomen. Ook kan de leerling zichzelf scoren op de twee centrale vaardigheden. Dit wordt tevens gedaan door de leerkracht, en optioneel door een klasgenoot of ouders. Zo ontstaat een vorm van 360 graden feedback dat als uitgangspunt dient voor het eindgesprek. Het POP is gekoppeld aan het digitale portfolio, hierin verzamelen de leerlingen hun bewijsmaterialen en producten waar ze trots op zijn. Wij zien het werken met een POP en portfolio als een sterk middel om

De onderwijspraktijk

de leerlingen te betrekken bij hun eigen groei, en ze spiegelmomenten te geven. Daarnaast sluit het werken met zowel een POP als een portfolio aan bij de werkwijze in het voortgezet en hoger/academisch onderwijs.

4.5 Groeigesprekken

De leerlingen beginnen ieder jaar met een groeigesprek. Tijdens dat gesprek scoort de leerling zichzelf op de twee centrale vaardigheden en bespreekt dit met de leerkracht. Samen formuleren ze minimaal drie ontwikkelingsdoelen voor de eerste periode. In de laatste week van de periode vindt er een groeigesprek plaats tussen de leerkracht en leerling. Daarin bespreken ze de ontwikkeling over de afgelopen periode en evalueren ze de ontwikkelingsdoelen. Bovenbouwleerlingen verwerken de ervaringen van de periode en het eindgesprek tot een presentatie en presenteren deze tijdens een groeigesprek aan de ouders. Onderbouwleerlingen presenteren tijdens het groeigesprek een werkje aan hun ouders waar ze trots op zijn. De groeigesprekken vinden vier maal per jaar plaats (november, februari, april, juni).

4.6 Werkverslagen (rapporten)

Bij het Piramide onderwijs werken we met een werkverslag waarbij naast de resultaten van de schoolvakken ook ruimte is voor de persoonlijke ontwikkeling op het gebied van vaardigheden. We werken daarom met een aanvullend overzicht wat naast het reguliere werkverslag meegegeven wordt. Twee maal per jaar (februari en juni) wordt het werkverslag uitgedeeld en besproken tijdens het groeigesprek.

4.7 ICT

- Hulpmiddelen

De werkwijze die wij met het Piramide onderwijs voorstaan vraagt om een open en coöperatieve manier van werken. Hierbij kan ICT een belangrijke ondersteunende rol vervullen. We hebben er voor gekozen om in de onderbouw te werken met iPads. Deze iPads zijn geïnstalleerd met educatieve apps die kunnen ondersteunen bij het inoefenen en verwerken van reken- en taalstrategieën. In de bovenbouw hebben we gekozen voor een tweezijdige aanpak: Chromebooks en iPads. Chromebooks zijn laptops die werken op een on-line besturingssysteem van Google en gekoppeld zijn aan Google Drive. Anders dan onze tablets hebben deze Chromebooks een stevig fysiek toetsenbord en veel mogelijkheden om samen in een digitale leeromgeving te werken. De iPads worden ingezet voor het aanbieden van specifiek digitaal verrijkingsmateriaal.

- Digitale leeromgeving

Alle leerlingen hebben een inlogaccount tot een persoonlijke digitale leeromgeving. Wij werken met Google Drive. In deze omgeving kunnen de leerlingen samenwerken met klasgenoten, een agenda bijhouden, de kalender inzien etc. Het werken met een eigen leeromgeving past binnen ons streven om leerlingen zelfstandigheid en autonomie te verlenen.

Hoofdstuk 5

Praktische zaken

5.1 Kennismaken

Om een weloverwogen keuze voor ons onderwijs te kunnen maken bieden wij de mogelijkheid om uw zoon of dochter met onze school kennis te laten maken. Dit kan op gezette tijden: in november, februari en mei. Tijdens deze ochtend krijgen geïnteresseerden de kans om ons onderwijs in de praktijk te zien. Aanmelding voor een kennismakingsochtend is verplicht, u dient uw interesse kenbaar te maken bij de Piramidecoördinator.

5.2 Aanmelding

Na aanmelding van een leerling worden ouders uitgenodigd voor een gesprek met de toelatingscommissie. De toelatingscriteria zijn: de leerling is gediagnosticeerd hoogbegaafd (IQ van 130 of hoger), vastgesteld middels een erkend onderzoek, de leerling gaat naar groep 3 of hoger. Het beginniveau van lezen, rekenen en schrijven dient op basisniveau groep 3 te zijn. Bij de school van herkomst wordt navraag gedaan naar de mate van schoolrijpheid.

Bij deze leerlingen is vast komen te staan dat het reguliere basisonderwijs onvoldoende aan kan sluiten bij de specifieke onderwijs- en/of ondersteuningsvragen van deze leerlingen, juist vanwege de hoogbegaafdheid. Ook kan het zijn dat ouders het belang inzien van een ander type onderwijs voor hun kind.

In geval van leer- en/of gedragsproblematiek gaat het belang van de groep voor. Bij gereede twijfel kan door de toelatingscommissie een proefplaatsing geadviseerd worden.

Praktische zaken

De formele aanmelding geschiedt middels het standaard inschrijfformulier, aangevuld met een formulier waarop ouders aangeven dat zij hun zoon/dochter aanmelden voor het Piramide onderwijs. Tevens geven zij aan dat zij instemmen met het betalen van een aanvullende ouderbijdrage.

5.3 Ouderbijdrage

Van de ouders van de Piramideleerlingen vragen we een aanvullende ouderbijdrage van 350 euro. Dit doen we omdat de specifieke onderwijsinvulling van het Piramide onderwijs om aanvullende investeringen vraagt. Zo werken we met kleinere groepen, maken we extra uitgaven voor lesmaterialen, methodes en ICT, huren we gastleerkrachten in en organiseren we excursies. U ontvangt aan het begin van het schooljaar een brief omtrent de ouderbijdrage met een verzoek tot betaling.

5.4 Communicatie met ouders

Betrokkenheid van ouders bij het onderwijs van hun kind beïnvloedt de leerresultaten in positieve zin. Daarom vinden we het belangrijk om een goede relatie met u op te bouwen en elkaar regelmatig te ontmoeten en te spreken. Het volgende kunt u daarbij van ons verwachten:

- Een startgesprek met nieuwe ouders om de verwachtingen te bespreken;
- Informatieavond aan het begin van het schooljaar;
- Vier maal per jaar een groeigesprek;
- De drie wekelijkse algemene nieuwsbrief;
- 2 x per jaar de mogelijkheid om een open les te volgen;
- Inloopuur op de eerste woensdag van de maand met coördinator Maria ten Den.

5.5 Versnellen

Ons uitgangspunt voor het Piramide onderwijs is dat de leerlingen alle leerjaren doorlopen en zo de gehele leerlijn afwerken. Leerlingen die binnen het gedifferentieerde aanbod extra uitdaging nodig hebben kunnen we goed bedienen. We kijken altijd naar de behoeften van iedere leerling en kunnen daar vanuit onze expertise goed op inspringen. Zo kunnen we individuele leerlijnen instellen. Toch kan het soms gebeuren dat leerlingen, ondanks ons specifieke aanbod, in aanmerking komen voor versnellen. De ontwikkeling gaat dan dermate hard dat de extra uitdaging binnen de eigen groep onvoldoende blijkt te zijn.

In dat geval zal de leerkracht in samenspraak met de ouders en het kind de verschillende mogelijkheden tot versnellen gaan onderzoeken. Hierbij spelen ook de andere Piramideleerkrachten en de Intern Begeleider een rol, gezamenlijk nemen zij hierover een beslissing.

Hoofdstuk 6

Bijlagen

- A. Eindtermen groep 8 Piramide onderwijs
- B. Mindmap Piramide onderwijs

Bijlagen

A. Eindtermen groep 8 Piramide onderwijs

Onderstaande eindtermen worden gescoord aan het einde van groep 8 en vormen een sluitstuk van de leerlijn op vaardigheden die in groep 3 begint.

Vaardigheid	Omschrijving	Eindterm
Informatie vaardigheden	De leerlingen leren om gestructureerd informatie te zoeken, verwerken en presenteren.	De leerling kan zelfstandig een onderwerp kiezen bij spreekbeurten, werkstukken of projecten.
		De leerling kan zelfstandig een open onderzoeksvraag formuleren.
		De leerling kan zelfstandig open deelvragen opstellen ter ondersteuning van de onderzoeksvraag.
		De leerling kent verschillende soorten bronnen en is in staat om deze in te zetten.
		De leerling kan verschillende technieken inzetten om informatie op internet te zoeken.
		De leerling kan de zoekresultaten tijdens het zoekproces kritisch beoordelen en het eigen zoekproces hierop bijstellen.
		De leerling kan zelfstandig reflecteren op het zoekproces, aangeven wat er goed en fout ging en mogelijke verbeterpunten opstellen.
		De leerling kent bruikbaarheid- en betrouwbaarheidscriteria en kan, zelfstandig, de informatie hierop beoordelen.
		De leerling kan bronnen kritisch doorlezen, notities maken en verwerken in een uitgebreid bronnenoverzicht.
		De leerling kan de informatie gestructureerd verwerken van een outline tot eindproduct.
		De leerling kent het stappenplan informatievaardigheden en is in staat dit plan toe te passen
De leerling kent kwaliteitscriteria en is in staat te evalueren op product, inzet en proces.		
Probleemoplos-vaardigheden	De leerlingen leren om gestructureerd een probleem op te lossen.	De leerling kan gestructureerd en bewust de fasen van probleemoplossing doorlopen (identificeren, structureren, oplossingen vinden, beste oplossing selecteren, oplossing uitvoeren, reflectie).
Mediawijsheid	De leerlingen leren mediaboodschappen (bewust) te analyseren, contextualiseren, hierop te reflecteren en vervolgens conclusies te trekken.	De leerling kan de eigen mening verwoorden over hoe media een rol spelen in eigen leven, en kan dit vergelijken met anderen, en andere tijdperken.
		De leerling kan standaardtechnieken herkennen in favoriete programma's. Kan boodschap zelf omvormen tot een nieuwsitem of reclameboodschap door gebruik te maken van veelvoorkomende formats.
		De leerling herkent wanneer mediaboodschappen vooroordelen en rolpatronen bevestigen en versterken, evalueert de informatie kritisch en laat zich niet gemakkelijk manipuleren.
		De leerling kan zelf een film maken, hier een boodschap aan meegeven en de film plannen, maken en verspreiden.
		De leerling is in staat zichzelf op te zoeken op internet en is zich bewust van het effect van zijn online imago.
Samenwerken	De leerlingen leren om effectief samen te werken in teams.	De leerling kan zelfstandig een groep samenstellen op mee samen te werken.
		De leerling kan in teamverband goede werkafspraken maken en voelt zich verantwoordelijk voor het eindproduct.

Bijlagen

Vaardigheid	Omschrijving	Eindterm
		De leerling kan in teamverband bijdragen aan het maken van een rolverdeling en zich hierin schikken.
		De leerling kan in teamverband op een open en effectieve wijze communiceren.
		De leerling kan zelfstandig reflecteren op de eigen rol in de groep.
Communiceren	De leerlingen leren informatie te beoordelen in discussies en in een gesprek dat informatief of opiniërend van karakter is en leren met argumenten te reageren.	De leerling kan opbouwende en effectieve feedback geven en ontvangen
		De leerling kan eigen grenzen aangeven en nee zeggen.
		De leerling kan de eigen mening onderbouwen met argumenten.
		De leerling kan omgaan met weerstand, kritiek en interrupties.
		De leerling beschikt over verbale en non-verbale vaardigheden en zet deze zichtbaar in bij het debatteren (houding, vloeiend spreken, stemgebruik, gezichtsuitdrukking).
Presenteren	De leerlingen leren om informatie op een informatieve, aantrekkelijke en heldere wijze te presenteren.	De leerling houdt bij de voorbereiding van de presentatie rekening met de doelgroep, kan dit ook onderbouwen en laat het ook zien.
		De leerling kan uitleggen hoe je in een presentatie de aandacht kan krijgen en behouden, en past dit toe in de praktijk.
		De leerling beschikt over non-verbale vaardigheden en zet deze zichtbaar in tijdens de presentatie (oogcontact, gezichtsuitdrukking, gebaren, houding, uitstraling).
		De leerling beschikt over verbale vaardigheden en zet deze in tijdens de presentatie (stemgebruik, vloeiend spreken, enthousiast).
		De leerling kan een aantrekkelijke presentatie maken met een duidelijke structuur (kop, middenstuk met logische opbouw, staart).
		De leerling beheerst de basisvaardigheden voor het maken van een Powerpoint en Prezi presentatie (knoppenvaardig, tekst en opmaak, audiovisueel).
Digitale geletterdheid	De leerlingen leren werken met een tekstverwerker, spreadsheets en presentatieprogramma's.	De leerling kan tweehandig blindtypen.
		De leerling beheerst de basisvaardigheden voor het werken met een tekstverwerker.
		De leerling beheerst de basisvaardigheden voor het werken met formules en tabellen in een spreadsheet.
Leren studeren	De leerlingen leren om gestructureerd met een taak aan de slag te gaan door te plannen, bijstellen, evalueren en reflecteren. Daarnaast leren de leerlingen verschillende declaratieve vaardigheden om informatie te verwerken.	De leerling kan het werken aan een maandaak plannen, monitoren en reguleren.
		De leerling kan de eigen planning zelfstandig bijstellen tijdens het werken aan de taak.
		De leerling heeft kennis van de verschillende leerstijlen, kent de eigen leerstijl en werkt hiernaar.
		De leerling kan reflecteren op het eigen handelen na het werken aan een taak en leerpunten formuleren.
		De leerling heeft kennis van verschillende metacognitieve strategieën en kan deze kennis toepassen (relateren, analyseren, structureren, oriënteren, plannen, evalueren).
		De leerling kan uitleggen wat een uittreksel is en kan in eigen woorden een eenvoudig uittreksel maken.
		De leerling kan in eigen woorden een verzorgde, gestructureerde en informatief complete samenvatting uitwerken van een eigen tekst.

Bijlagen

B. Mindmap Piramide onderwijs

